

Pozytyw szkatulny

Pozytyw szkatulny to instrument z grupy organów przenośnych. Inna jego nazwa to regał. Z zewnątrz ma postać drewnianego kufra czy szkatuły – stąd jego nazwa. Wymiary kufra to 70 centymetrów długości, 45 centymetrów szerokości i wysokości. Zawiera klawiaturę, system piszczałek oraz dwa miechy. Instrument z lipnickiego kościoła datuje się na początek XVII wieku. Zachowuje nadal pełną sprawność.

Kufer z zewnątrz ma kolor brązowego drewna. Na obu dłuższych bokach znajdują się drzwiczki z dwoma kwaterami. Zawiasy wykonano z kutego ciemnego metalu. Drzwiczki zamykane są na klucz. Drzwi w środkowej części są ażurowe. Znajduje się tu drewniana kratka z ukośnych listew.

Po otwarciu drzwiczek z jednej strony ukazuje się drewniana klawiatura oraz umieszczone za nią trzy rzędy rurkowatych metalowych piszczałek. W pierwszym rzędzie jest ich 45, w drugim – 36, a w trzecim – 29.

Od prawej strony ułożone są od najmniejszej do największej. Najmniejsza ma około dziesięć centymetrów wysokości – największa – trzydzieści. Im krótsze piszczałki, tym cieńsze. Najcieńsze mają około centymetr średnicy, najgrubsze dwa. Klawiatura składa się z czterdziestu pięciu klawiszy, jasnych i czarnych. Jasne – w kolorze brązowego drewna - mają około dziesięć centymetrów długości. Czarne – około sześć centymetrów długości.

Po otwarciu drzwiczek z drugiej strony ukazują się trzy rzędy drewnianych piszczałek w postaci prostopadłościanów. Służą one do strojenia instrumentu. W pierwszym rzędzie ustawione są pionowo. Tych jest 36. Od lewej najniższe, wysokie na około 10 centymetrów. Stopniowo coraz wyższe – około 20 - centymetrowe. Od góry w piszczałkach tkwią drewniane kołeczki. Ich przesuwanie w górę lub w dół umożliwia strojenie instrumentu. W dwóch kolejnych rzędach piszczałki ułożono poziomo – 8 w pierwszym, 7 w drugim rzędzie.

Wiek kufra pozytywu dzieli się na dwie podłużne części. Z jednej strony można je unieść. Wyłaniają się wówczas dwa miechy. Harmonijkowa konstrukcja wykonana jest z drewnianych listewek połączonych skórzanymi paskami. Gdy miech jest uniesiony, przypomina z boku rozchyloną księgę. Dlatego ten typ instrumentu zwany bywa regałem książkowym. Unoszenie i opuszczanie miechów

powoduje przepływ powietrza przez piszczałki i tym samym wydobyć dźwięku. Dlatego w momencie, gdy wykonawca gra na klawiaturze, druga osoba podnosi i opuszcza miechy.

Pozytyw szkatulny z kościoła św. Leonarda w Lipnicy jest jednym z siedmiu tego typu sprawnych instrumentów w Polsce. Od czasu do czasu odbywają się koncerty prezentujące jego barwę. Grały na nim między innymi japońska pianistka Mariko Kato oraz profesor Elżbieta Stefańska, wielka postać polskiej i światowej klawesynistyki.